

Centrum Badania Opinii Społecznej

ul. Żurawia 4 skr. pt. 24

00-955 WARSZAWA 15

SEKRETARIAT: 28-37-04; 29-35-69

Telefon dyżurny: 21-34-34

ZESPÓŁ REALIZACJI BADAŃ: 40-56-41

Telex: 816-436

BS/167/70/90

OPINIA PUBLICZNA O STRAJKACH KOLEJARZY

Komunikat z badań

Warszawa, czerwiec 1990 r.

Celem sondażu przeprowadzonego tuż po zakończeniu strajków kolejarzy¹ było zarejestrowanie odczuć i emocji, jakie wywołały te wydarzenia wśród badanych oraz ich poglądów na ten temat, a także poznanie społecznych postaw wobec strajków².

Wyniki badań dowodzą, że strajki spotkały się z negatywną reakcją społeczeństwa: większość badanych postrzega je jako niesłuszną drogę walki o poprawę warunków życia, odmawia im poparcia oraz obawia się ich niekorzystnego wpływu na sytuację gospodarczą kraju.

Stosunek badanych do strajków kolejarzy

W opinii najliczniejszej grupy respondentów (44,9%), ich najbliższe otoczenie było wrogo nastawione wobec strajkujących kolejarzy i potępiało ich akcje, 21,3% sądzi, że ich środowisko solidaryzowało się ze strajkującymi i sprzyjało ich działaniu, a 18,7% - uznało swoich znajomych za obojętnych wobec tych wydarzeń; spora grupa badanych (15%) nie potrafiła ocenić reakcji swego otoczenia. Można zatem stwierdzić, że w ocenie badanych strajki spotkały się z różnorodną reakcją ich środowisk - częściej jednak było to potępienie strajków niż solidaryzowanie się z nimi (tab. 1).

Tabela 1

w procentach

Stosunek do strajków w środowisku badanych	Wskazania respondentów według terminów badań:		
	V '88	VIII '88	V '90
W pełni je popierano	7,5	12,6	5,5
Raczej je popierano	29,7	37,2	15,8
Odnoszono się do nich z obojętnością	19,0	12,7	18,7
Raczej je potępiano	22,4	22,1	35,8
W pełni je potępiano	4,4	4,7	9,1
Trudno powiedzieć	16,9	10,7	15,0
	37,2	49,8	21,3
	26,8	26,8	44,9

¹ "Sprawy Polski i Polaków (5)" - badanie przeprowadzono w dniach 31 maja - 4 czerwca 1990 r. na ogólnopolskiej reprezentatywnej próbie dorosłej ludności (N=1498).

² Dla porównania obecnie uzyskane dane zestawiliśmy z wynikami sondaży z maja i sierpnia 1988 roku, mimo że wówczas strajki odbywały się w innej rzeczywistości politycznej i w innym klimacie społecznym. Przypomnijmy, że strajki kwietniowo-majowe odbywały się w Nowej Hucie, gdzie zostały rozwiązane przez interwencję sił MO oraz w Gdańsku, gdzie strajk zakończył się samoistnie. Strajki sierpniowe na Śląsku i Wybrzeżu doprowadziły do złożenia przez stronę rządową obietnicy dialogu z opozycją.

Zestawienie danych z roku 1988 z uzyskanymi obecnie wyraźnie pokazuje zmianę społecznego nastawienia wobec strajków. W maju i sierpniu 88 proporcje między popierającymi i potępiającymi strajki były dokładnie odwrotne - częściej solidaryzowano się z nimi niż je potępiano.

Klarowniejszy, bardziej jednoznaczny obraz oceny omawianych wydarzeń dostarczają nam odpowiedzi na pytanie o stosunek samych badanych do strajków. Zdecydowana większość (70,3%) nie popiera strajków w obecnej sytuacji, 1/5 badanych (19,9%) - akceptuje je; 9,8% nie potrafiło wyrazić swego zdania w tej kwestii. Postawę niechętną wobec strajków częściej niż inni zajmują ludzie z wykształceniem pomaturalnym, z dużych miast (pow. 500 tys. mieszkańców) oraz głosujący w wyborach samorządowych na Komitety Obywatelskie. Na poziom akceptacji strajków wpływa także ocena własnej sytuacji materialnej - im gorzej jest oceniana, tym większe poparcie³.

Dezaprobata wobec strajków znajduje swoje uzasadnienie w przekonaniu o możliwości ich uniknięcia. Wyraziło je bowiem aż 2/3 badanych (66,7%), przeciwne zdanie miał co dziesiąty respondent (11,4%), od odpowiedzi uchyliła się ponad 1/5 (21,8%) - tabela 2.

Tabela 2

w procentach

Odpowiedzi na pytanie: "Czy, Pana(i) zdaniem, można było uniknąć ostatnich strajków i protestów robotników?"	Wskazania respondentów według terminów badań:	
	VIII '88	V '90
Zdecydowanie tak	34,3	21,4
Raczej tak	36,3	45,3
Raczej nie	9,7	9,9
Zdecydowanie nie	4,7	1,5
Trudno powiedzieć	15,4	21,8
	70,6	66,7
	14,4	11,4

Opinie społeczeństwa co do słuszności podejmowania strajków w obecnej sytuacji są podzielone - większość jednak (59,9%) wyraża opinię, że obecnie nie są one właściwym sposobem na poprawę własnej sytuacji materialnej, 25,7% ankietowanych postrzega je jako słuszną drogę walki o

³ Zróżnicowanie wypowiedzi w zależności od charakterystyk badanych zamieszczono w Aneksie.

poprawę bytu. Złożoność kwestii i trudności jednoznacznej oceny znajdują odzwierciedlenie w wysokim odsetku respondentów (14,1) uchylających się od odpowiedzi (tab. 3).

Tabela 3

w procentach

Odpowiedzi na pytanie: "Czy w obecnej sytuacji kraju strajki są słuszną, czy też niesłuszną drogą walki o poprawę warunków życia?"	Wskazania respondentów według terminów badań:	
	VIII 88	V 90
Zdecydowanie słuszną	13,9	7,2
Raczej słuszną	25,5	18,5
Raczej niesłuszną	30,9	35,7
Zdecydowanie niesłuszną	15,0	24,2
Trudno powiedzieć	14,0	14,1
	39,4	25,7
	45,9	59,9

Obecnie, w porównaniu z 1988 r. odnotowujemy klarowniejsze zróżnicowanie reakcji wobec strajków - dwa lata temu tych, którzy uznali je za niesłuszną drogę walki o poprawę warunków życia, było tylko o 6% więcej niż przeciwników tego poglądu, natomiast dziś jest ich dwa razy tyle. Zmiana proporcji wynika ze zmniejszenia się odsetka respondentów postrzegających strajki jako słuszny wybór drogi walki o swoje prawa (o 14 punktów procentowych) oraz wzrostu (także o 14 punktów) procentu badanych uważających strajki za niesłuszne w obecnej sytuacji.

Odmowie poparcia strajków towarzyszą obawy przed ich niekorzystnym wpływem na sytuację gospodarczą kraju. Odczuwa je 72% badanych (w takim samym stopniu niezależnie od miejsca zamieszkania, wykształcenia czy sytuacji materialnej, chociaż nieco częściej niż inni lękają się tego młodzi i starzy), 15,4% uważa, że strajki nie będą miały żadnego wpływu na sytuację gospodarczą, a 9,3% nie potrafi tego ocenić (tab. 4).

Tabela 4

w procentach

Oceniany wpływ ostatnich strajków na sytuację gospodarczą kraju	Wskazania respondentów według terminów badań:		
	V 88	VIII 88	V 90
Zdecydowanie dobry	1,1	2,0	0,6
Raczej dobry	3,8	5,3	2,6
Nie będą miały żadnego wpływu	32,9	18,7	15,4
Raczej zły	44,0	47,7	48,7
Zdecydowanie zły	10,1	18,6	23,3
Trudno powiedzieć	7,9	7,5	9,3
	4,9	7,3	3,2
	54,1	66,3	72,0

Także w roku 1988 respondenci oceniając strajki kwietniowo-majowe oraz sierpniowe, w większości obawiali się ich negatywnego wpływu na sytuację gospodarczą. Warto jednak odnotować, że obawy te są dziś częstsze niż przed dwoma laty.

"Za" i "przeciw" wobec strajków

Reakcja na ostatnie strajki staje się bardziej zrozumiała, jeśli uwzględnimy poglądy respondentów na strajki jako formę wyrażania protestu pracowników w obronie swoich praw. Badani bowiem prezentowali następujące stanowiska:

- w obecnej sytuacji w ogóle nie należy strajkować	57,1%
- strajk jest normalnym sposobem walki pracowników o swoje prawa	22,6%
- w obecnej sytuacji tylko za pomocą strajku można coś osiągnąć	12,8% ⁴

A więc opinia publiczna w tej sprawie nie jest jednoznaczna: ponad połowa uważa strajki za niedozwolone w obecnej sytuacji, ale jednocześnie ponad 1/3 (35,4%) dopuszcza ich podejmowanie i postrzega je jako normalny sposób walki pracowników o swoje prawa.

Większość badanych (70,6%) uważa, że najlepszą metodą rozwiązywania sytuacji strajkowych jest doprowadzenie do porozumienia ze strajkującymi w drodze rozmów i negocjacji. Rzadko (4,1%) przyzwala się władzy na użycie siły wobec strajkujących. Równie rzadko badani uważali, że władza powinna spełnić wszystkie żądania. Nieco liczniejsza grupa (7,3%) preferuje metodę nieingerowania władzy, przeczekania, aż strajk zakończy się sam (tab. 5). Za negocjacjami strajkujących z władzami opowiadają się częściej niż inni: trzydziestolatkowie, mieszkańcy dużych miast oraz respondenci z wykształceniem powyżej średniego. Poglądy polityczne badanych nie miały wpływu na ten wybór.

⁴ Pominięto odpowiedzi "trudno powiedzieć".

Tabela 5

w procentach

Odpowiedzi na pytanie: "Jak, Pana(i) zdaniem, władze powinny rozwiązywać sytuacje strajkowe?"	Wskazania respondentów według terminów badań:	
	VIII '88	V '90
Zgodzić się na postulaty, spełnić żądania	9,2	4,5
Prowadzić rozmowy, negocjacje ze strajkującymi, aż do uzyskania porozumienia	66,8	70,6
Pozwolić strajkować, aż strajk zakończy się sam	3,1	7,3
Nie pozwolić strajkować - użyć siły do rozwiązania strajku	7,9	4,1
Inne zdanie	5,1	3,3
Trudno powiedzieć	7,7	10,0

W porównaniu z sierpniem '88 oczekiwania respondentów wobec zachowań władzy w stosunku do strajkujących nie zmieniły się - wtedy też zdecydowana większość opowiedziała się za prowadzeniem negocjacji ze strajkującymi.

Większość badanych (55,5%) opowiada się za negocjacyjnym rozwiązaniem strajku, nawet w sytuacji, gdy jest on nielegalny, organizowany poza związkami zawodowymi. Jednocześnie jednak liczna grupa (40%) jest przeciwnego zdania.

Reasumując, wśród respondentów dominuje negatywna postawa wobec strajków - najlicniejszą grupę (51,9%) stanowią ci, którzy uważają, że w obecnej sytuacji w ogóle nie należy strajkować i równocześnie nie udzielają poparcia strajkom kolejarzy. Znacznie mniej respondentów (16,4%) przyzwala na tę formę walki w obronie praw pracowników, popierając strajki kolejarskie. Podobna grupa (14,1%) wprawdzie traktuje strajki jako dozwolone w obecnej sytuacji, ale jednocześnie wypowiada się przeciwko protestom kolejarzy, co oznacza, że postrzegają je jako niewłaściwe w obecnej sytuacji. Za ledwie 2,4% odrzucając strajki, poparło kolejarzy (tab.6).

Tabela 6

w procentach

Opinie na temat strajków:	Stosunek wobec strajków kolejarzy	
	poparcie	brak poparcia*
Strajki w obecnej sytuacji są dozwolone	16,4	14,1
Strajki w obecnej sytuacji są niedo- zwolone	2,4	51,9

* Procenty nie sumują się do stu, ponieważ pominięto braki odpowiedzi oraz odpowiedzi "trudno powiedzieć".

Strajki kolejarzy, które skupiły na sobie uwagę opinii publicznej w nieco większym nawet stopniu niż tocząca się wówczas kampania wyborcza przed pierwszymi w pełni demokratycznymi wyborami, wzbudziły gorące dyskusje na temat sytuacji gospodarczej i politycznej kraju. Należy jednak podkreślić, że nie wpłynęły - co jest interesujące - na nastroje społeczne.

Na przełomie maja i czerwca większość badanych (44,4%) sądziło, że sytuacja w Polsce idzie w dobrym kierunku (dla porównania: w maju⁵ - 44,0%), przeciwne zdanie miał co czwarty badany (25%; w marcu - 21,4%), a prawie co trzeci nie miał zdania na ten temat. Wprawdzie zdecydowana większość uważa, że trudności naszego kraju są wielkie (70%; w lutym - 77,9), to jednak 72,5% (tyle samo, co w lutym) uznaje je za przejściowe. Prawie połowa respondentów (47,5%) na przyszłość kraju patrzy z nadzieją, ale i z obawą, 23,5% o naszej przyszłości myśli tylko z nadzieją, a 28,6% wyłącznie z obawą. Wypowiadając się na temat rozwoju sytuacji politycznej w ciągu najbliższych tygodni i miesięcy, wprawdzie aż 20,9% badanych nie umiało ocenić jej pod tym względem, jednak większość respondentów (38,6%) sądzi, że "będzie tak, jak teraz - będą pojawiały się nieliczne strajki, protesty". Prawie co piąty badany (19,6%) obawia się, że "będzie narastała fala strajków, protestów", a 16,1% ma nadzieję, że "będzie się uspokojało, strajki, protesty będą powoli wygasły".

⁵ Dane o nastrojach społecznych zaczerpnięto z kolejnych sondaży "Aktualne problemy i wydarzenia" przeprowadzonych na reprezentatywnych próbach losowych dorosłej ludności: badanie (2) zrealizowano w dniach 16-19.02.1990 r. (N=1498), (3) 21-26.03.1990 r. (N=1502), (5) 19-23.05.1990 r. (N=1474).

ANEKS

Tabela 1

w procentach

Charakterystyka badanych	Odpowiedzi na pytanie: "Jeśli strajk jest nielegalny, organizowany poza związkami zawodowymi, to czy Pana(i) zdaniem, władze powinny podjąć rozmowy ze strajkującymi, czy też nie?"		
	powinny	nie powinny	trudno powiedzieć
Ogółem	55,6	40,1	4,3
<u>Płeć</u>			
Mężczyzna	52,4	44,4	3,2
Kobieta	58,7	36,0	5,3
<u>Wiek</u>			
Do 29	57,0	38,8	4,2
30-39	55,6	42,1	2,3
40-49	53,1	41,2	5,7
50 i więcej lat	56,1	38,8	5,1
<u>Miejsce zamieszkania</u>			
Wieś	53,7	41,4	4,9
Miasto	56,6	39,4	4,0
<u>Wykształcenie</u>			
Podstawowe	56,3	37,5	6,3
Zasadnicze zawodowe	56,7	42,1	1,2
Średnie	55,6	41,1	3,4
Wyższe	47,3	48,4	4,4
<u>Ocena własnej sytuacji materialnej</u>			
Zła	59,6	36,3	4,1
Przebiegła	54,5	41,0	4,5
Dobra	42,9	52,9	4,1
<u>Grupa społeczno-zawodowa</u>			
Inteligencja	54,3	43,1	2,6
Pozostali umysłowi	53,4	43,5	3,1
Pracownicy handlu i usług	59,3	37,8	3,0
Robotnicy wykwalifikowani	52,7	45,7	1,6
Robotnicy do prac prostych	69,0	26,1	4,9
Rolnicy indywidualni	50,9	41,7	7,4
Prywatni właściciele	41,3	50,0	8,7
Emeryci i renciści	53,1	42,2	4,7
Pozostali niepracujący	58,1	36,0	5,8
<u>Udział w wyborach samorządowych</u>			
Brał	53,2	43,2	3,5
Nie brał	57,6	37,1	5,3
<u>Stosunek do strajków kolejarzy</u>			
Poparcie	77,2	21,1	1,7
Brak poparcia	49,0	47,1	3,8
Trudno powiedzieć	58,6	28,3	13,1

Tabela 2

w procentach

Charakterystyka badanych	Odpowiedzi na pytanie: "Jaki jest Pa- na(i) stosunek do strajków w obecnej sy- tuacji?"		
	popieram	nie popieram	trudno po- wiedzieć
Ogółem	19,9	70,4	9,7
<u>Płeć</u>			
Mężczyzna	21,9	68,8	9,3
Kobieta	18,1	71,8	10,1
<u>Wiek</u>			
Do 29	22,1	65,1	12,8
30-39	21,0	72,0	7,0
40-49	20,0	71,0	9,0
50 i więcej lat	17,6	72,4	10,0
<u>Miejsce zamieszkania</u>			
Wieś	19,6	67,4	13,1
Miasto	20,1	72,1	7,8
<u>Wykształcenie</u>			
Podstawowe	21,6	66,6	11,8
Zasadnicze zawodowe	21,5	70,0	8,5
Średnie	16,8	76,4	6,7
Wyższe	14,3	74,7	11,0
<u>Ocena własnej sytuacji ma- terialnej</u>			
Zła	26,1	64,3	9,6
Przebiegła	14,5	74,9	10,6
Dobra	14,2	79,3	6,5
<u>Grupa społeczno-zawodowa</u>			
Inteligencja	13,8	79,3	6,9
Pozostali umysłowi	15,7	75,3	9,0
Pracownicy handlu i usług	24,4	71,9	3,7
Robotnicy wykwalifikowani	25,8	65,6	8,6
Robotnicy do prac prostych	25,4	62,0	12,7
Rolnicy indywidualni	19,6	65,0	15,3
Prywatni właściciele	15,6	80,0	4,4
Emeryci i renciści	15,1	73,7	11,2
Pozostali niepracujący	24,4	64,5	11,0
<u>Udział w wyborach samorzą- dowych</u>			
Brał	15,0	77,5	7,5
Nie brał	25,1	62,9	12,1

Charakterystyka badanych	Odpowiedzi na pytanie: "Czy, Pana(i) zdaniem, w ciągu najbliższych tygodni, miesięcy fala strajków, protestów będzie narastała, czy też będzie wygasiała?"				
	będzie się uspokajało, strajki, protesty będą powoli wygasiały	będzie tak jak teraz - będą pojawiały się nieliczne protesty, strajki	będzie narastała fala strajków, protestów	wybuchnie poważny konflikt społeczny	trudno powiedzieć
Ogółem	16,4	38,5	19,5	4,5	21,1
<u>Płeć</u>					
Mężczyzna	15,7	42,0	22,4	4,6	15,3
Kobieta	17,1	35,1	16,9	4,4	26,5
<u>Wiek</u>					
Do 29	14,7	37,7	19,5	4,5	23,7
30-39	16,8	43,3	18,1	4,9	16,8
40-49	15,1	38,4	21,2	6,9	18,4
50 i więcej lat	17,6	35,6	19,9	3,0	23,9
<u>Miejsce zamieszkania</u>					
Wieś	16,8	33,5	21,7	3,2	24,9
Miasto	16,1	41,3	18,4	5,2	19,0
<u>Wykształcenie</u>					
Podstawowe	18,0	32,1	18,2	4,2	27,5
Zasadnicze zawodowe	14,6	41,2	22,3	4,9	17,1
Średnie	15,2	45,7	19,6	4,7	14,7
Wyższe	15,4	46,2	19,8	4,4	14,3
<u>Ocena własnej sytuacji materialnej</u>					
Zła	14,1	35,4	21,9	6,3	22,4
Przeciętna	17,7	41,4	16,6	3,4	20,9
Dobra	21,4	41,1	20,8	1,2	15,5
<u>Grupa społeczno-zawodowa</u>					
Inteligencja	19,0	52,6	15,5	5,2	7,8
Pozostali umysłowi	14,3	44,8	17,0	8,1	15,7
Pracownicy handlu i usług	14,8	39,3	20,7	3,7	21,5
Robotnicy wykwalifikowani	14,5	44,1	20,4	4,8	16,1
Robotnicy do prac prostych	18,3	37,3	16,9	4,9	22,5
Rolnicy indywidualni	9,8	29,4	27,6	4,3	28,8
Prywatni właściciele	29,5	22,7	27,3	6,8	13,6
Emeryci i renciści	18,8	32,9	17,7	1,8	28,9
Pozostali niepracujący	16,3	39,0	18,0	3,5	23,3
<u>Udział w wyborach samorządowych</u>					
Brał	20,3	41,1	17,1	3,1	18,5
Nie brał	12,3	35,6	21,9	6,6	23,5
<u>Stosunek do strajku kolejarzy</u>					
Poparcie	9,1	33,9	37,2	7,7	12,1
Brak poparcia	19,6	41,6	15,3	3,5	20,0
Trudno powiedzieć	8,3	25,0	13,9	4,9	47,9

Tabela 4

w procentach

Charakterystyka badanych	Opinie o strajkach		
	strajk jest normalnym sposobem walki pracowników o swoje prawa	w obecnej sytuacji tylko za pomocą strajku można coś osiągnąć	w obecnej sytuacji w ogóle nie należy strajkować
Ogółem	24,4	13,9	61,8
<u>Płeć</u>			
Mężczyzna	25,2	15,5	59,3
Kobieta	23,6	12,3	64,1
<u>Wiek</u>			
Do 29	28,7	14,2	57,1
30-39	25,3	12,8	61,8
40-49	20,5	17,0	62,5
50 i więcej lat	22,8	12,8	64,4
<u>Miejsce zamieszkania</u>			
Wieś	22,9	16,8	60,3
Miasto	25,2	12,3	62,5
<u>Wykształcenie</u>			
Podstawowe	21,8	16,7	61,5
Zasadnicze zawodowe	26,4	15,3	58,3
Średnie	25,9	9,5	64,6
Wyższe	30,9	4,9	64,2
<u>Ocena własnej sytuacji materialnej</u>			
Zła	26,6	16,0	57,4
Przeciętna	23,1	12,3	64,5
Dobra	20,0	10,6	69,4
<u>Grupa społeczno-zawodowa</u>			
Inteligencja	27,8	8,3	63,9
Pozostali umysłowi	28,6	7,8	63,6
Pracownicy handlu i usług	26,7	13,0	60,3
Robotnicy wykwalifikowani	30,5	13,8	55,7
Robotnicy do prac prostych	26,9	15,7	57,5
Rolnicy indywidualni	17,1	27,1	55,7
Prywatni właściciele	22,5	10,0	67,5
Emeryci i renciści	17,3	11,5	71,2
Pozostali niepracujący	25,5	15,3	59,2
<u>Udział w wyborach samorządowych</u>			
Brał	20,4	9,6	70,0
Nie brał	26,6	19,6	53,8
<u>Stosunek do strajku kolejarzy</u>			
Poparcie	52,8	34,0	13,1
Brak poparcia	14,1	7,2	78,7
Trudno powiedzieć	43,0	21,9	35,1

Tabela 5

w procentach

Charakterystyka badanych	Odpowiedzi na pytanie: "Jak Pan(i) myśli, czy w obecnej sytuacji kraju strajki są słuszną, czy też nie są słuszną drogą walki o poprawę warunków życia?"		
	słuszną	niesłuszną	trudno powiedzieć
Ogółem	25,8	60,1	14,1
<u>Płeć</u>			
Mężczyzna	29,3	59,9	10,7
Kobieta	22,5	60,2	17,3
<u>Wiek</u>			
Do 29	27,2	59,0	13,8
30-39	26,7	60,1	13,2
40-49	27,3	60,4	12,2
50 i więcej lat	23,3	60,7	15,9
<u>Miejsce zamieszkania</u>			
Wieś	26,2	57,6	16,3
Miasto	25,6	61,4	13,0
<u>Wykształcenie</u>			
Podstawowe	25,9	58,2	15,9
Zasadnicze zawodowe	29,1	55,8	15,2
Średnie	24,3	65,9	9,8
Wyższe	18,9	65,6	15,6
<u>Ocena własnej sytuacji materialnej</u>			
Zła	30,6	54,4	15,0
Przeciętna	21,6	63,9	14,5
Dobra	21,2	69,4	9,4
<u>Grupa społeczno-zawodowa</u>			
Inteligencja	20,9	66,1	13,0
Pozostali umysłowi	25,1	62,8	12,1
Pracownicy handlu i usług	28,1	62,2	9,6
Robotnicy wykwalifikowani	32,8	57,0	10,2
Robotnicy do prac prostych	33,8	51,4	14,8
Rolnicy indywidualni	23,9	52,8	23,3
Prywatni właściciele	17,4	73,9	8,7
Emeryci i renciści	19,2	63,4	17,4
Pozostali niepracujący	26,3	59,6	14,0
<u>Udział w wyborach samorządowych</u>			
Brał	20,7	67,9	11,4
Nie brał	31,1	51,9	16,9
<u>Stosunek do strajków kolejarzy</u>			
Poparcie	75,2	14,4	10,4
Brak poparcia	11,1	78,4	10,6
Trudno powiedzieć	31,0	21,4	47,6

Tabela 6

w procentach

Charakterystyka badanych	Odpowiedzi na pytanie: "Czy, Pana(i) zdaniem, można było uniknąć ostatnich strajków i protestów robotników?"		
	tak	nie	trudno powiedzieć
Ogółem	66,8	11,4	21,9
<u>Płeć</u>			
Mężczyzna	70,6	11,5	17,9
Kobieta	63,4	11,2	25,4
<u>Wiek</u>			
Do 29	67,5	14,6	17,9
30-39	69,8	11,1	19,1
40-49	69,8	9,4	20,8
50 i więcej lat	62,9	10,4	26,7
<u>Miejsce zamieszkania</u>			
Wieś	66,0	10,1	23,9
Miasto	67,3	12,0	20,7
<u>Wykształcenie</u>			
Podstawowe	63,5	10,8	25,7
Zasadnicze zawodowe	70,0	8,2	21,8
Średnie	68,0	14,7	17,3
Wyższe	74,7	13,2	12,1
<u>Ocena własnej sytuacji materialnej</u>			
Zła	67,3	10,8	21,9
Przeciętna	66,7	11,4	21,9
Dobra	65,3	13,5	21,2
<u>Grupa społeczno-zawodowa</u>			
Inteligencja	75,0	10,3	14,7
Pozostali umysłowi	70,9	13,9	15,2
Pracownicy handlu i usług	68,1	11,9	20,0
Robotnicy wykwalifikowani	73,0	8,6	18,4
Robotnicy do prac prostych	66,9	9,2	23,9
Rolnicy indywidualni	67,5	6,1	26,4
Prywatni właściciele	69,6	15,2	15,2
Emeryci i renciści	56,8	10,8	32,4
Pozostali niepracujący	63,4	16,9	19,8
<u>Udział w wyborach samorządowych</u>			
Brał	67,4	11,6	21,0
Nie brał	66,8	11,0	22,2
<u>Stosunek do strajków kolejarzy</u>			
Poparcie	77,1	13,8	9,1
Brak poparcia	66,0	11,0	23,0
Trudno powiedzieć	51,0	9,0	40,0

Tabela 7

w procentach

Charakterystyka badanych	Odpowiedzi na pytanie: "Jak, Pana(i) zdaniem władze powinny rozwiązywać sytuacje strajkowe?"				
	zgodzić się na postulaty strajkujących	prowadzić negocjacje ze strajkującymi, aż do uzyskania porozumienia	pozwolić strajkować, aż strajk zakończy się sam	nie pozwolić strajkować - użyć siły do rozwiązania strajku	trudno powiedzieć
Ogółem	4,6	73,2	7,6	4,2	10,4
<u>Płeć</u>					
Mężczyzna	4,9	73,5	8,3	5,5	7,8
Kobieta	4,4	73,0	7,0	2,9	12,7
<u>Wiek</u>					
Do 29	4,9	72,3	8,2	4,0	10,7
30-39	3,2	78,2	7,0	4,0	7,5
40-49	6,3	73,1	7,6	5,0	8,0
50 i więcej lat	4,7	70,1	7,7	4,1	13,4
<u>Miejsce zamieszkania</u>					
Wieś	5,9	68,1	8,6	4,0	13,4
Miasto	3,9	76,0	7,0	4,3	8,7
<u>Wykształcenie</u>					
Podstawowe	5,9	66,6	8,3	3,6	15,6
Zasadnicze zawodowe	3,5	75,9	7,3	5,4	7,9
Średnie	4,0	80,3	6,9	4,3	4,5
Wyższe	1,2	84,0	6,2	4,9	3,7
<u>Ocena własnej sytuacji materialnej</u>					
Zła	5,1	74,1	6,0	3,8	11,0
Przeciętna	4,7	72,2	8,2	4,0	11,0
Dobra	2,5	72,8	12,3	6,8	5,6
<u>Grupa społeczno-zawodowa</u>					
Inteligencja	2,8	83,2	5,6	4,7	3,7
Pozostali umysłowi	3,3	80,8	7,0	4,2	4,7
Pracownicy handlu i usług	2,3	75,6	7,6	6,1	8,4
Robotnicy wykwalifikowani	3,3	82,2	6,1	3,3	5,0
Robotnicy do prac prostych	8,0	74,6	4,3	2,2	10,9
Rolnicy indywidualni	6,3	58,5	10,1	3,8	21,4
Prywatni właściciele	2,3	70,5	15,9	6,8	4,5
Emeryci i renciści	5,2	66,1	9,2	4,1	15,5
Pozostali niepracujący	4,2	72,0	7,1	5,4	11,3
<u>Udział w wyborach samorządowych</u>					
Brał	3,3	75,2	7,8	4,6	9,2
Nie brał	6,4	70,8	7,6	3,5	11,7
<u>Stosunek do strajków kolejarzy</u>					
Poparcie	12,0	80,8	3,4	0,3	3,4
Brak poparcia	2,4	73,5	8,8	5,9	9,3
Trudno powiedzieć	5,8	54,0	7,3	0,0	32,8